

Fakültemizin 102 nci Kuruluş Yıldönümü, en mânalı ve tarihî değeri en yüksek törenlerden biri olmuştur. Bu yüksek değeri, Günümüze, Sayın İnönü'nün huzuru ve Fakülte kürsüsündeki konuşması getirmiştir. Bütün hayatını milletin yükselmesine ve gelişmesine harcamış olan değerli ve mümtaz devlet adamımızın Günümüze büyük mâna kazandıran konuşması Fakültemiz mensupları için büyük değer taşır. Bu sözlerde büyük hikmet taşıyan tavsiyeler ve büyük kıymet taşıyan övmeler vardır. Bu sonuncular, belki de bizim için söylenmiş en büyük iltifatlardır.

Fakat Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşu ve gelişmesi ile ilgilenenler için de bu konuşma kıymetli bir tarihî vesika mahiyetindedir. Aşağıda sayın İnönü'nün 4 Aralık 1961 gününde Fakültemiz konferans salonunda yaptığı konuşmanın zaptedilen bir metnini bulacaksınız.

BAŞBAKAN İSMET İNÖNÜ'NÜN KONUŞMASI

Sevgili meslekdaşlarım, pek muhterem hocalar,

Davetinize koşarak geldim. Aklıma ne gelirse toplantınızın bana verdiği ilhamla konuşacağım.

Sevgili arkadaşlarım,

Bütün siyasî hayatımda, Mülkiyelilerden bahsedildiğini görmüşümdür. Siyasî hayatımızda, millî müesseselerimizin önemini bilirim. Bunu tecrübe etmişimdir. Hiç birini öbüründen ayırmam. Bununla beraber, Mülkiye'nin hususi bir mevkii olduğunu, onların da teslim ettiklerini belirtmek isterim.

Mülkiyeliler devlet hayatında esaslı vasıflarla kendilerini göstermişlerdir. Muhterem Hocamız, Alsan, eski olaylardan bahsetti. Ben bu hikâyeleri taze bir heyecanla hatırlıyorum. Bu hâdiseler bizim hayatımızda hususî bir mevki taşırlar. 908 Meşrutiyeti : onu pek heyecan verici safhalarıyla gözümün önüne getiri-

yorum, üç beş sene içinde olmuş gibi hatırlıyorum. Sonra Cihan Harbi geldi, İmparatorluk yıkıldı.

Sonra büyük ıslâhat ve inkılâp devri geldi. Siyasî tarihimizde en uzun ömürlü devir Cumhuriyet ve ıslâhat devridir. Yazı değişmesi gibi bir büyük hâdiseler olalı, neredeyse, 33 sene olmuştur. Bunun gibi diğer sahalarda da temelden yapılan reformlar büyük hayatiyet ifade ederek millî bünyemize girmiştir.

16 senedenberi geçirdiğimiz demokratik hayat, bütün ıstırapları, dalgalanmaları, hattâ acı hâtıralarıyla tarihimizde bir büyük mevki işgal etmiştir.

Siyasî hayatımızda hiçbir teşebbüs üç aydan fazla sürmemiştir. 16 yıldır demokrasi tecrübesi geçiriyoruz. Acı olayları gerileme saymıyacağız. 1945 de başladığımız zaman güçlüklerle rastlıyacağımızı düşünüyorduk. Bu safhaları geçmek mukadderdir.

Askerî ihtilâl, Atatürk İnkılâplarının dâvacısı olarak ortaya çıktı. Serbest ve dürüst seçimlerle normal idareyi millete vadetti. İhtilâl rejiminde birçok hâdiseleri hatırlamak mühimdir. Zaman geçtikçe, «askerî ihtilâl gelmiş, dürüst ve serbest seçimlerle çekilmiştir» şeklinde tarihimizde müsbet olarak yer alacaktır.

Demokratik rejimde aldığımız netice, ilk önce münevverlerimize ümitsizlik vermişti. Nisbî temsil sonunda, birbirinden ayrı görülen partilerin, işin içinden nasıl çıkacakları endişe ile soruluyordu.

Türk Milleti ciddi bir ilerleme işareti olarak, bu çaresizlik manzarası içinden kuvvetli ve istikrarlı bir şekilde çıkmıştır.

Ayrı partiler, bir hükümet kurmuşlar ve bu hükümet devleti, kuvvetli ve istikrarın devamlılığı mahiyetini getirmiştir. Merkezde görülen siyasî partilerin anlaşma hali, bütün vatana, gidilmesi gereken istikameti göstermiştir. Merkezde kurulan Hükümet, memleketin yüzde yetmişbeşini teşkil etmektedir. Bu yüzde yetmişbeşin memleketi elbirliğiyle ilerletme dâvası, gelecek için büyük bir teminattır.

En güç durumu atlattığımız inancındayım. Belki böyle arzu ettiğim için böyle görüyorum. Ama sözümde büyük bir hakikat olduğunu bilerek, bu inançla söylüyorum.

Siyasal Bilgiler Fakültesinin çalışmalarında, bir gerileme ve duraklama olmamıştır. Bunu kaydetmekle iftihar ediyorum. S.B.F.

her zaman memleketin fikrî hayatına ışık tutmuş bir müessesedir.

Millî Eğitimimizin temel prensibi olarak ileri bir formül koyduk: İyi yetişmek ve iyi yetiştirmek prensibimizdir dedik. İyi yetiştirmek istiyoruz. Eğitimde sayının ehemmiyeti çoktur; fakat değeri kâfi olmayan sayıdan kurtulmak istiyoruz. İlk öğretimden yüksek öğretime kadar iyi yetiştirmek Millî Eğitimimizin başlıca prensibi olacaktır. Bu konu Millî Eğitimimiz bakımından memlekette büyük mesele haline gelmiştir. Çünkü bu, çok iyi hoca, lâboratuvar ve çok iyi tesis istiyor. Bunları temin etmek için memleket en büyük fedakârlığı yapmak kararındadır. Eksik ve yarım müessese, mahdut değerli belgeler vermekten kurtulmak lâzımdır. İyi yetiştirmekte, Mülkiye'nin örnek olacağından eminim.

Memleket idaresinde yatırımdan bahsedildiği gibi kalkınmadan da bahsetmek lüzumunu duyuyorum. Çok söylenmiş nazariyeleri ciddî olarak tatbikat sahasına koymak kararındayız. Öyle bir idare olmalıdır ki, elimizde ne varsa onu, o sene sarfetmek yerine, onu o sene kıt sarfetmek, memleketi daha ileri götürmek için tasarruf etmek zihniyet ve kararında olsun.

İlk bütçeyi yaptığım zaman, biraz da suni bir gayretle sanıyorum, 1 milyon civarındaydı. Bakanlar Kurulunda bir esas koymuştuk. Bununla harpten çıkmış bir memleketin ihtiyaçlarına yetişmek mümkün değildi. Arkadaşlara dedim ki: «bu artacak değildir, bunu olduğundan daha eksik farzedelim ki ilerlemek için yatırım yapmamız mümkün olsun.»

40 sene sonra aynı neticeye gelmişimdir. Zaten bütün hayatımda, bolluk içinde siyasî hayat sürdüğümü bilmiyorum. Bana daima güç ve dar zamanlar düşer.

Bütçeyi yaparken, gelecek günlerin rahat olmasını temin için yatırıma pay ayırmak lâzımdır. Böyle bir politikanın güç olduğunu tecrübe etmişimdir. Ama başka çare yoktur. Eline ne geçerse onu sarfeden bir memleket olmaktan behemahal çıkmak lâzımdır. Bunun için çalışacağız, çıkar yolu bulacağız. İnaniyorum ki ilk bir iki seneyi şöyle bir geçirebilirsek ondan sonra rahat edeceğiz. Zaten benim bir iki sene sonrasında gözüm yok.

Genç arkadaşlarımla aynı nesildeniz. İstikbalde, onların bizden ileri seviyeler elde edebileceklerine sizi temin ederim. Hepinizi hürmet ve sevgi ile selâmlarım.

S.B.F. Dekanı BEDRİ GÜRSOY'UN KONUŞMASI

Çok sayın Başbakan, sayın Bakanlar, değerli misafirler, muhterem meslektaşlarım ve değerli öğrenciler;

Bugün Fakültemizin kuruluşunun 102 nci yıldönümünü kutlamak için burada toplanmış bulunuyoruz. Bu yıldönümü, bir yandan bizi mutlulandıran, diğer yandan düşündüren çeşitli olayların çevremizde cereyan ettiği bir günde ve sırada kutlanmaktadır. Bu mutlu olayların en önemlisi, Sayın İnönü'nün Başkanlığında iki büyük partinin desteği ile yeni bir hükûmetin kurulmuş olmasıdır. Bu önemli siyasî olayı Siyasal Bilgiler Fakültesinin 102 nci yıldönümünde belirtmek gerekir. Memleketimizdeki siyasî hayat için yeni bir deneme devresi başlamıştır. Türk Milletinin aklı selîmi ve bu kabinenin başındaki tarihî şahsiyetin büyük değeri bu denemede başarılı olacağımızın delilleridir.

Fakültemizi alâkadar eden mutlu olaylara gelince: Bunların başında öğrenci sayımızın artmasını zikredebiliriz. Şimdiye kadar erişilmemiş en kalabalık sayıda yerli ve yabancı öğrenciyi müessesemizin hâlen sinesinde toplamış bulunduğunu size müjdelemek isterim. Gerçekten bugünkü öğrenci sayımız, 60 ı yabancı uyruklu olmak üzere halen 1200 civarındadır. Buna doktora sınıflarındaki 196 öğrenciyi de katacak olursak, diyebiliriz ki, halen Fakültemizde öğretim gören öğrenci sayısı eriştiğimiz rekor bir seviyeye ulaşmış, 1400 ü bulmuştur. Bu rakamın bilfarz Fakültenin buraya nakledildiği 1936 yılı ile kıyaslarsak gelişme % 500 nisbetindedir. 1950 yılına kıyasla % 350 dir. Bir diğer mutlu olay, öğretim üye ve yardımcı sayısında görülen artmadır. Hâlen Fakültemizde 20 si Profesör, 4 öğretim görevlisi, 16 sı Doçent, 22 si Okutman ve 30 u Asistan olmak üzere, 92 öğretim üyesi ve yardımcısı vardır. 114 sayılı kanunla aramızdan ayrılmış olan ve görevlerine dönecekleri günü sabırsızlıkla beklediğimiz hocalarımız ve arkadaşlarımız döndükleri zaman bu sayı daha da yükselmiş olacaktır. Öğretim üye ve yardımcılarımızdan 8 tanesi muhtelif kaynaklardan sağlanan imkânlarla yabancı memleketlere yollanmıştır. Bunların 5 i doktorasını yapmış asistan, 3 tanesi de genç doçentlerden ibaret-

tir. Zikre değer bir diğer önemli olay kitaplığımızdaki gelişmedir. Yapılan bağışlar ve satın almalarla devamlı olarak büyümekte ve gelişmekte olan Fakülte Kitaplığı 40 bini aşan mevcudu ile değerli bir ihtisas kütüphanesi olmuştur. Son yılların en önemli bağışını da Fakültemizin 1924 yılı mezunu sayın Cemil Batur yapmıştır. Fakültemize hediye ettiği zengin kitap koleksiyonunun sayısı 4000 cildin üstündedir. Kendilerine huzurunuzda şükranlarımı arzettiği zevkli ve şerefli bir vazife sayarım. Her müessese onun mensuplarının yakın alâkalariyle beslenir ve gelişir. Sayın Cemil Batur'un verdiği cömert ve âlicenap metayı yenileri takibederse elbette müessesemiz kuvvet ve kıymet kazanır.

Kitaplığımızdan hemen sonra da neşriyattan bahsetmek yerinde olacaktır. Fakülte yayınlarına son yıl içinde katılan 30 yeni eserle neşriyatımız 136 ya yükselmiştir. Bunun 18 i 1936 -1950 yılları arasında, 118 i de 1950 den bu yana, yâni Fakülte haline geldikten sonra neşredilmiştir. Bu sayıya şimdiye kadar 67 nüsha olarak neşredilmiş ve hâlen Türkiye'nin en büyük intizamla ve zamanında çıkan ilmî dergisi vasfını taşıyan (Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi) dahil değildir. Tahsisat yokluğundan dolayı neşredilemeyip elimizde kalan 40 a yakın ders kitabı, monoğrafi ve araştırma mevcuttur. Bu eserleri basmak için resmî ve gayri resmî kaynaklardan yardım sağlamak için teşebbüse geçtik. Neticeye intizar ediyoruz.

Fakültemizde hâlen normal öğretim ve eğitim faaliyetlerinden başka, bir «yüksek kademe yetiştirme kursu» faaliyettedir. Seçimler, mahallî idareler maliyesi ve Türk ekonomisinin 1923 -1960 yılları arasındaki gelişmesi ile ilgili çalışmalar ve araştırmalar da devam etmektedir. Son zikredilen araştırma için Rockefeller Vakfından bir miktar yardım da sağlanmıştır.

Biraz evvel söylenenler büyüme ve gelişme istikametinde olduğumuzu göstermektedir. Onun için de yeni binalar yaptırıyoruz. Altı yıl önce başlayan fakat bir türlü süratli bir ilerleme hürriyetine kavuşamamış olan ilâve inşaatımız tamamlandıncâ öğrenci sayısı bir misline yakın artabilecektir. Derhal kaydedelim ki, eğitim sahasına yapılacak yatırım, yatırımların en verimlisi ve en çabuk netice verenidir. En verimlisidir, çünkü, Türkiye'nin en çok muhtaç olduğu şey yetişmiş insan gücüdür. Yüksek öğretim bu gücü besleyen bir kaynaktır. Yüksek öğretim aynı zamanda çabuk netice veren ve kendini amorti eden bir iştir. Buna Fakültemizden alınmış bir misal verelim: S.B.F.'den her yıl ortalama 150

öğrenci mezun olmaktadır. Bunların hayata atıldıktan sonraki yıllık gelirlerini ortalama 12.000 lira olarak kabul etsek, daha Fakülteyi bitirdikleri yıl içinde millî gelire 1.800.000 lira değerinde hizmet eklemiş olurlar. Fakültemizin 1961 yılı Bütçesi ise, 3.000.000 lira civarındadır. Demek ki, yapılan masraflar iki yıldan daha kısa bir zaman içinde amorti edilmiş oluyor. Bunların kümülâtif tesirlerinden bahsetmeye bilmem ayrıca lüzum var mı? Onları nazara alsak belki de 1 yıl içinde masrafını çıkardığını ortaya koymak mümkün olur.

Sayın dinliyenlerim,

Fakültemizin bugün kutladığımız yıldönümü, aynı zamanda hepimizi çok derinden düşündürmesi gereken olaylar içinde cereyan ediyor. Gerçekten, 27 Mayıs'tan bu yana gelişen ve oluşan şartlar günümüze özel bir mâna kazandırmaktadır. 27 Mayıs Türkiye'de bir ihtilâl günüdür. Siyasî İlimler, İhtilâli, Devletin kuruluşunda, gayelerinde ve teşkilâtında yapılan büyük değişiklikler olarak tavsif eder. 1961 Türkiyesinde bir yandan Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet devam edip giderken, diğer yandan bu Cumhuriyete yeni gayeler, yeni müesseseler eklenmiştir. Anayasamız bu yeniliklerle doludur. Birkaç misal vermiş olmak için sosyal Cumhuriyeti, sosyal ve iktisadî hakları, çift Meclisi, Anayasa Mahkemesini, Plânlama Dairesini ve ilh. zikredebiliriz. Şimdi size millet hayatını bu değişen şartlar içinde yürütmek, sulh içinde, hürriyet içinde, istikrar içinde refaha doğru yöneltmek kalıyor. Bu da herşeyden önce bir idare meselesidir. Çünkü belli bir gayeye elbirliği ve işbirliği ile ulaşmanın yollarını bize o öğretir.

İdare meselesi denince, Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu bazı özel şartlara temas etmeden geçemiyeceğim.

İlk ve mühim işlerimizden biri, Türkiye'de çeşitli sebeplerle zaafa uğrayan Devlet fikrini kuvvetlendirmek olmalıdır. Kanaatimce, hele ihtilâl yapmış bir memlekette bundan önemli bir vazife olamaz. Memleket münevveri olarak hepimiz, hayata yeni atılacak kimseler olarak siz genç arkadaşlar gayretlerimizi birleştirmeliyiz. Bu gayeye biran önce ulaşmalıyız. Türk hayatının devamı buna bağlıdır.

Bir diğer nokta; biz Türkler çok ferdiyetçi insanlarızdır. Diyebilirsiniz ki, bunda korkulacak, çekinilecek ne var? Başka memleketlerde de insanlar ferdiyetçi değil mi? Bir zamanlar ferdiyetçi görüş bütün dünyayı idare eden bir doktrin olarak öğrenilmek-

istenilmedi mi? Bütün bunlar doğru. Fakat bizim ferdiyetçiliğimize başka memleketlerinkine benzemez. Hele Garp'te bu kelime-den anlaşılan kavramla hiç, ama hiç bağdaşamaz. Garp âleminde ferdiyetçilik hürriyet, müsamaha, kişinin şahsiyeti ve tamamiyeti ile birlikte yaşar. Şark'da şahsiyetteki gevşeklik ve hele temamiyetteki (integrité) noksanlık ferdiyetçiliği nabza göre şerbet vermeğe kadar götürür. Buna isterseniz fikrî namus noksanlığı da diyebilirsiniz. Bu kusurumuzu bilmemiz ve bundan kurtulmanın yollarını aramamız gerekir.

Bizde ferdiyetçilik bir nevi toplumsal duyguların yokluğu mânasında da alınır ve anlaşılır. Başka bir deyimle, ferdiyetçilik Türk sosyal örgütü içinde cemaat halinde (communauté) bir arada beraberce ve anlaşarak yaşamak düşüncesini nefyeden, nakzedilen bir mânâ içinde anlaşılır, ve uygulanır. Bu da, çok zararlı bir husustur ve muhakkak surette düzeltilmesi gereken bir haldir. Denilebilir ki, bunun tarihî sebepleri vardır. Olabilir... Fakat, böyle de olsa, çağdaş medeniyet seviyesini geçme arzusunda olan bir toplum bu kusurunu bilmeli ve gidermenin çarelerini aramalıdır. Türkiye'de Communauté hayatının olmayışı bizi kendi aramızda teşkilatlanmaktan, birleşerek iş ve ruh birliği yaparak kendi dertlerimize çare aramaktan bizi alıkoymaktadır. Toplumsal duygunun yokluğu ve onun neticesi olan cemaat hayatının gelişmemesi Türk Bayrağının çekildiği her yerdeki Türk varlığının yıkılmasına sebep olmuştur. Bu hal çok kere, elbirliği yaparak halledeceğimiz meseleleri çözmek için başkasından, dışardan, medet ummağa bizi mecbur etmektedir. Bu hâle muhakkak bir çare bulmamız gerekir. Hatırlatalım ki, demokraside toplum duygusu kuvvetli milletlerde en iyi meyvelerini veren bir rejimdir.

Bir memleketin idarî sisteminin o milletin içinde yaşadığı hal ve şartlarla ve kültürü ile yakından alakalı bulunduğuna şüphesiz yoktur. Onun için, bir memleketin idaresi aynı zamanda onun medeniyet anlayışının bir ifadesidir. diyebiliriz.

Bizim kültür ve medeniyet anlayışımızda benim gözüme çarpan özelliklerden biri de sübjektifliktir. Düşüncelerimizde ve hareketlerimizde hislerin hâkimiyeti çok fazladır. Meselelere akla dayanan bir mantık açısından bakma yerine, his açısından bakmayı tercih ederiz. Bu da muhakkak surette değiştirilmesi gereken bir husustur. Kanaatımca Atatürk İnkılâpları bir nokta etrafında toplanabilir: Hayatımıza akla dayanan mantığı sokmak, rasyonel düşünceyi hayatımızın her yönüne yaymak... Bir kere

bunu yapabilsek, toplum hayatımızın her cephesi birdenbire deği-
şecektir. Belki o zaman meselelerimiz üzerinde daha fazla ilk el-
den toplanmış bilgiye dayanan araştırmalar yapma ve onları top-
lanılan kantitatif bilgiler ışığında halletme yoluna da gireriz. Bir
bakıma plânlama da bundan başka birşey değildir.

İşte genç arkadaşlarım. Halledeceğimiz müşküllerden biri de
budur. Bizi çok sevdiğimiz, çok bağlı olduğumuz Fakültemizin
102 inci Kuruluş Yıldönümünde düşündüren meselelerden ancak
bir ikisine, fakat en önemlilerine temas etmiş oluyorum. Ümit
ve temenni ediyorum ki, milletimizin ebediyete akıp giden hayatı
içinde kutlayacağımız gelecek 4 Aralık'larda bu meseleler el ve
gönül birliği yapmış Türk münevverlerinin gayretleriyle kısa za-
manda halledilmiş olsunlar. Fakat herhalde sizlerin sübjektiflik-
ten kurtulmak ve sosyal duygusu kuvvetli insanlar olmanızı istiyor
ve bekliyoruz.

Hepinizi saygılarımla selâmlarım.